

Левицька Ольга Олександрівна
*доктор економічних наук, старший дослідник,
старший науковий співробітник відділу проблем
соціально-гуманітарного розвитку регіонів,
Державна установа «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долишнього
Національної академії наук України»*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-441-5-7>

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ (НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Професійна реінтеграція демобілізованих учасників бойових дій під час війни та в період повоєнного відновлення економіки є значним викликом для держави. Упродовж років окупації і воєнних дій в Україні вибудовується цілеспрямована політика підтримки ветеранів та їх сімей, розробляються відповідні інструменти та заходи задля ефективної соціально-трудової адаптації військово-службовців.

Львівська область бере активну участь у посиленні ветеранського руху, впровадженні програм підтримки демобілізованих учасників бойових дій у їх реінтеграції у цивільне життя. Станом на початок 2024 року у Львівській області налічувалось 64 тисячі ветеранів війни. При цьому за даними департаменту економіки ЛОВ(Д)А, їх кількість може зрости до 300 тисяч [3]. Основні проблеми в регіоні, з якими стикаються ветерани війни, пов'язані з пошуком роботи, поверненням на робоче місце, адаптацією до умов праці. Водночас не меншим викликом залишається готовність бізнес-середовища приймати таких осіб у статусі підприємців та активність підтримки з боку органів місцевого самоврядування і громадськості.

Ключові проблеми соціально-трудової реінтеграції ветеранів війни у Львівській області можна систематизувати за такими напрямками:

1. Слабка взаємодія органів місцевого самоврядування, бізнесу та громадських об'єднань, які мають на меті забезпечення захисту прав та свобод ветеранів війни та членів їх сімей, а також надання повного спектру послуг, спрямованих на повноцінну професійну адаптацію військовослужбовців (у цьому аспекті громадські об'єднання ветеранів війни як вагома складова громадянського суспільства і основа ветеранського руху [4] повинні стати дієвим інструментом реалізації державної ветеранської політики на місцях, зокрема у Львівській області).

2. Недостатня інформаційна підтримка і популяризація регіональних програм, які на грантовій основі надають можливість ветеранам започаткувати власну справу, пристосувати робочі місця до людей з особливими потребами [3], сприяють проходженню військовослужбовцями професійного перенавчання (ваучери на навчання) (у цьому напрямку доцільно популяризувати зазначені програми і масштабувати їх через лідерів місцевих громадських організацій та роботодавців, органи місцевого самоврядування, представників обласного та міського центрів зайнятості, Львівського регіонального партнерство зайнятості «Опліч» і самих учасників бойових дій. Необхідно також об'єднати ресурси різних установ та організацій задля допомоги ветеранам та їх родинам і створити єдиний цифровий простір чи окремий мобільний застосунок (можливий варіант – в межах вже існуючих додатків, наприклад «Правового навігатора», «е-Ветеран» і т.ін.) [2], де буде розміщена уся необхідна інформація для військових).

3. Низька готовність (вмотивованість) місцевих роботодавців пристосовувати робочі місця до людей з інвалідністю (у тому числі ветеранів війни) чи створювати нові робочі місця, адаптовані до таких соціально вразливих верств населення (у цьому контексті варто посилювати і масштабувати вже діючі у регіоні програми компенсацій на переоснащення робочих місць [6], а також

впроваджувати нові стимули для роботодавців для створення інклюзивного ринку праці у регіоні).

4. Нечітке розуміння самими ветеранами війни сегментів регіонального ринку праці, в яких вони можуть бути затребуваними (серед очевидних сегментів підвищеного попиту на демобілізованих військовослужбовців є ринок охоронних послуг (зокрема муніципальні варти), що активно залучає учасників бойових дій. Тому для посилення безпеки у громаді доцільно нарощувати місцеві муніципальні варти шляхом інтеграції ветеранської спільноти в систему муніципальної безпеки за успішним прикладом м. Києва [1; 5]).

5. Вікові бар'єри повернення військовослужбовців у сферу зайнятості, оскільки роботодавці неохоче розглядають осіб передпенсійного віку, обмежуючи таким чином перспективи кар'єрного зростання ветеранів чи їх працевлаштування загалом (для вирішення цієї проблеми доцільно посилити можливості додаткової освіти і перенавчання для ветеранів старшого віку. Важливою пропозицією для владних інститутів є ініціатива щодо зменшення (принаймні на тимчасовій основі) або навіть зняття вікових обмежень при прийнятті ветеранів на посади служби в органах місцевого самоврядування та ін., що дозволить зменшити плінність і дефіцит кадрів).

Таким чином, забезпечення професійної реінтеграції ветеранів залишається пріоритетним завданням державної та регіональної політики адаптації ринку праці до теперішніх і майбутніх викликів, а також інструментом впливу на рівень соціально-трудової вразливості населення в умовах війни.

Література:

1. Гришина Д. «Муніципальна охорона» Києва відзначила четверту річницю заснування. Вечірній Київ. 2021. URL: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/57719>
2. Для військових, ветеранів та їхніх сімей створили інформаційний додаток «Правовий навігатор». Інформаційне агентство «Вчасно». 2024. URL: <https://vchasnoua.com/news/dlia-viiskovix-veteraniv-ta-yixnix-simei-stvorili-informacii-dodatok-pravovii-navigator>

3. Ліщенко Ю. Ветерани мають бути пошановані, вони мають бути на виду. Високий Замок. 2024. URL: <https://wz.lviv.ua/life/510817-pratsevlash-tuvannia-veteraniv>

4. Про внесення змін до деяких законів України щодо правового статусу громадських об'єднань ветеранів війни: Проект Закону України № 11123 від 25.03.2024 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43907>

5. Соціально-економічне становище об'єднаних територіальних громад: Захід VS Центр: науково-аналітичне видання / Сторонянська І., Максименко А., Левицька О., Патицька Х., Сірик З. НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2019. 64 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20190034.pdf>

6. Mulska O., Vasylytsiv T., Levytska O., Sabetska T., Stefanyshyn L. Development of regional labor markets in Ukraine as a tool to regulate internal migration and reduce social vulnerability. *Central European Management Journal*, 2022. No. 30(4). P. 120–149. DOI: <https://doi.org/10.7206/cemj.2658-0845.92>